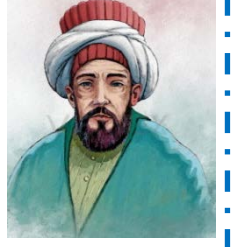

EVLIYA ÇELEBİ

Asıl adı Derviş Mehmed Zillî olan Evliya Çelebi'dir 1611 yılında İstanbul Unkapanı'nda doğdu.

Babası Derviş Mehmed Zillî, sarayda kuyumcubaşıydı. Evliya Çelebi'nin ailesi Kütahya'dan gelip İstanbul'un Unkapanı yöresine yerleşmişti. İlköğrenimini özel olarak gördükten sonra bir süre medresede okudu, babasından tezhip, hat ve nakış öğrendi. Musiki ile ilgilendi. Kuran'ı ezberleyerek "hafız" oldu.

Enderuna alındı, dayısı Melek Ahmed Paşa'nın aracılığıyla Sultan IV. Murad'ın hizmetine girdi. IV. Murad'ın vefatına kadar sarayda zeka ve güzel konuşma kabiliyeti sayesinde pâdişahın teveccühünü kazandı. Bu yüzden çok yüksek görevlere getirilmesi düşünülüyordu.

Evliya Çelebi Seyahatname'nin girişinde seyahate duyduğu ilgiyi anlatırken bir gece rüyasında Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed'i gördüğünü, ondan "şefaathat ya Resulallah" diyerek şefaathat isteyecek yerde, şaşırıp "seyahathat ya Resulallah" dediğini, bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz'in ona gönlünün uyarınca gezme, uzak ülkeleri görme imkanı verdiğini yazar.

Evliya Çelebi bu rüya üzerine 1635'te, önce İstanbul'u dolaşmaya, gördüklerini, duyduklarını yazmaya başladı. 1640'larda Bursa, İzmit ve Trabzon'u gezdi, 1645'te Kırım'a Bahadır Giray'ın yanına gitti. Yakınlık kurduğu kimi devlet büyükleriyle uzak yolculuklara çıktı, savaşlara, mektup götürüp getirme göreviyle, ulak olarak katıldı.

1645'te Yanya'nın alınmasıyla sonuçlanan savaşta, Yusuf Paşa'nın yanında görevli bulundu. 1646'da Erzurum Beylerbeyi Defterdarzade Mehmed Paşa'nın muhasibi oldu. Doğu illerini, Azerbaycan'ın, Gürcistan'ın kimi bölgelerini gezdi. Bir ara Revan Hanı'na mektup götürüp getirmekle görevlendirildi, bu sebeple Gümüşhane, Tortum yörelerini dolaştı.

1648'te İstanbul'a dönerek Mustafa Paşa ile Şam'a gitti, üç yıl bölgeyi gezdi. 1651'den sonra Rumeli'yi dolaşmaya başladı, bir süre Sofya'da bulundu. 1667-1670 arasında Avusturya, Arnavutluk, Teselya, Kandiye, Gümülcine, Selanik yörelerini gezdi.

Evliya Çelebi, Seyahatnâme'sinde gezip gördüğü yerleri kendi üslûbu ile anlatmaktadır. Evliya Çelebi'nin 10 ciltlik Seyahatnâmesi, bütün görmüş ve gezmiş olduğu memleketler hakkında oldukça önemli bilgiler içermektedir. Eser bu yönden Türk Kültür tarihi ve gezi edebiyat açısından önemli bir yere sahip olmuştur.

42 yıl boyunca yaptığı seyahatleri 10 cilt olan Seyahatname eserinde ele almıştır.